



«Mottakernavn»
«Adresse»
«Postnr» «Poststed»
«Kontakt»

Saksbehandler, innvalgstelefon

Camilla Risa Haugstad, 75547890

Tilsynsrapport - Iris Salten IKS - Bodø - Vikan

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under tilsyn 4. september 2023 hos Iris Salten IKS.

Rapporten består av fire deler:

- Del 1: Resultatet av tilsynet
- Del 2: Statsforvalterens vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultatet av tilsynet

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i del 2.

Statsforvalteren avdekket avvik som dere må rette snarest

Statsforvalteren avdekket følgende avvik under tilsynet:

- Avvik 1: Virksomheten deponerer ristegods og sand fra sandfang uten at massene har vært avvannet og overdekker ikke massene umiddelbart etter deponering.
- Avvik 2: Virksomheten gjennomfører ikke årlig vannbalanseregnskap for deponiet, leder overflatevann fra tilstøtende arealer gjennom sigevannsnettet og har ikke inkludert overløp i rensaneanlegget i deponiets miljørisikovurdering.
- Avvik 3: Virksomhetens miljøovervåking av deponiet gjennomføres ikke i henhold til krav fastsatt i tillatelsen, og det mangler rutine for drift av sigevannsrenseanlegg og gjennomføring av miljøovervåking.
- Avvik 4: Virksomheten mangler enkelte rutiner forbundet med mottakskontroll og journalføring av stikkprøvekontroll og har ikke verifisert basiskarakterisering av jevnlig leveranser, deriblant uorganisk slam fra sigevannsrenseanlegget.
- Avvik 5: Virksomhetens årsrapportering til Statsforvalteren har vært mangelfull.

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.



Vi ser alvorlig på avvik 1, da det er ulovlig å deponere denne type avfall jf. avfallsforskriften § 9-4 b) og praksisen har vart i flere år.

Iris Salten IKS må snarest rette opp avvik. Dere må sende Statsforvalteren i Nordland en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik er rettet **innen 31. desember 2023**.

Statsforvalteren påpeker anmerkninger

Vi har følgende anmerkninger:

- Anmerkning 1: Uklar ansvarsfordeling mellom Iris Produksjon AS og Mivanor AS sin oppfølging av rapportering og sigevanns- og avvikshåndtering.
- Anmerkning 2: Årsrapporten for deponi for ordinært avfall inneholder avfallsmengder deponert på deponi for rene masser.

Anmerkning er et forhold som vi mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Dere vil bli pålagt å betale et gebyr

Statsforvalteren varsler at Iris Salten IKS må betale et gebyr på 37 400 kr for tilsynet.

Vi varslet i brev 28. august 2023 at Iris Salten IKS måtte betale et gebyr på 30 000 kr for tilsynet. Grunnet høyere ressursbruk enn tidligere forventet, varsler vi nå endret gebyr for tilsynet.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost eller som sikker melding

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til sfnopost@statsforvalteren.no ved Camilla Risa Haugstad eller som sikker melding via <https://skjema.no/SF/melding>.

Merk svaret med saksnummer 2005/995 og tilsynsnummer 2023.148.I.SFNO.

Del 2: Statsforvalterens vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Virksomheten deponerer ristegods og sand fra sandfang uten at massene har vært avvannet og overdekker ikke massene umiddelbart etter deponering

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse til mottak, sortering og behandling av avfall (Tillatelse) av 24.06.2009, vilkår 3.1.3 a) og 3.1.4.2
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall kapittel 9 deponering av avfall (Avfallsforskriften) § 9-4 b)

Beskrivelse av krav

Avfall som er omfattet av forbudet mot deponering i avfallsforskriften § 9-4 skal i henhold til tillatelsens vilkår 3.1.3 a) ikke deponeres på Iris sitt deponi for ordinært avfall. I henhold til avfallsforskriften § 9-4 b) er det forbudt å deponere flytende avfall, og tillatelsens vilkår 3.1.4.2 setter særskilt krav til at ristegods og sand fra sandfang skal avvannes før deponering. Videre krever tillatelsens vilkår at avfallet overdekkes umiddelbart etter deponering.



Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

På det aktive området av deponiet hos Iris er det anlagt en egen «celle» for deponering av ristgods, silgods og sandfang, se figur 1 under.



Figur 1: Viser område for deponering av ristgods, silgods og sandfang på deponiområdet til Iris.

Ristgods, silgods og sandfang deponeres direkte fra bil uten avanning i forkant i denne cellen i deponiet. Det ble forklart at det ved deponering av ristgods, silgods og sand fra sandfang kom en del vannsprut fra biler som deponerer denne typen avfall. Dette innebærer at Iris deponerer flytende avfall, noe som er i strid med både vilkår i tillatelsen og avfallsforskriften § 9-4 b). Tilførsel av ekstra sigevann til deponiet vil føre til økt utvasking av miljøgifter i deponiet, og det skal derfor ikke deponeres flytende avfall i deponiet.

Ristgods og sand fra sandfang overdekkes heller ikke umiddelbart etter deponering, slik tillatelsens vilkår 3.1.4.2 krever.

Avvik 2: Virksomheten gjennomfører ikke årlig vannbalanseregnskap for deponiet, leder overflatevann fra tilstøtende arealer gjennom sigevannsnett og har ikke inkludert overløp i renseanlegget i deponiets miljørisikovurdering

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse av 24.06.2009, vilkår 3.3.1.4 og 3.6.1.2
- Tillatelse av 24.06.2009, vilkår 3.3.1.2
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) § 5 andre ledd nr. 6.



Beskrivelse av krav

Vilkår 3.3.1.4 krever at virksomheten skal dokumentere oppsamling av sigevann og effekt av tiltak for å redusere vanninntrengning til deponiet gjennom vannbalanseregninger. Videre krever vilkår 3.6.1.2 at virksomheten på bakgrunn av resultater fra øvrig overvåking utarbeider et vannbalanseregnskap for siste kalenderår. Vilkår 3.3.1.2 i tillatelsen krever at rent overflatevann fra tilstøtende arealer ikke skal tilføres sigevannsnett, men ledes separat utenom deponiet. Internkontrollforskriften krever at virksomheten kartlegger miljøfarer og på bakgrunn av kartleggingen vurderer risiko og gjennomfører eventuelle risikoreducerende tiltak.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Under intervjuet kom det frem at Iris ikke kan vise til vannbalanseregnskap for 2022, og at det var usikkert om og når det sist var gjennomført vannbalanseregnskap for deponiet på Vikan. Vannbalanseregnskap for deponiet er et viktig verktøy for deponieier for å ha kontroll på eventuell vanninntrenging og utlekking fra deponiet.

I nordøstlig ende av deponiet er det anlagt avskjærende grøft som samler opp regnvannet som renner mot deponiet. Grøften leder videre til avløpsrør og -kum som føres inn på sigevannsnett. Dette er rent overflatevann som ikke har vært i kontakt med avfall i deponiet, og det skal derfor føres utenom sigevannsnett. Iris forklarte at vannet fra dette området tidligere har rent over åpen deponiflate og at det da var i kontakt med avfall i deponiet. I tillegg er det anlagt et område for lagring og kverning av impregnert trevirke tilstøtende deponiet, med eget oppsamlingspunkt for overflatevann. Dette vannet ledes også gjennom sigevannsnett.

Det kom frem under inspeksjonen at urensset sigevann går i overløp i renseanlegget, men denne risikoen er ikke vurdert i miljørisikovurderingen for deponiet. Overløp av urensset sigevann kan føre med seg betydelig forurensning og må derfor være en del av miljørisikovurderingen til deponiet.

Det har vært flere hendelser med overløp av urensset sigevann i renseanlegget, og Iris bør derfor gjøre tiltak for å redusere sigevannsmengden.

Avvik 3: Virksomhetens miljøovervåking av deponiet gjennomføres ikke i henhold til krav fastsatt i tillatelsen, og det mangler rutine for drift av sigevannsrenseanlegg og gjennomføring av miljøovervåking

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse av 24.06.2009, vilkår 3.6.4.1
- Avfallsforskriften kapittel 9 vedlegg III pkt. 3.
- Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7.

Beskrivelse av krav

Vilkår 3.6.4.1 setter krav til overvåking av sigevann, overflatevann og grunnvann ved deponiet. For sigevann og overflatevann skal det tas mengdeproporsjonale blandedprøver. Vilkåret setter også krav til at sigevannsmengden skal overvåkes kontinuerlig, og at sigevannssedimentprøven skal tas iht. SFTs veileder TA2077/2005. Overvåkningsprogrammet skal være i overensstemmelse med Avfallsforskriften kapittel 9 vedlegg III, som i pkt. 3 krever at det skal være en grunnvannsbrønn i deponiets innstrømningsområde og to grunnvannsbrønner i utstrømningsområdet. Internkontrollforskriften krever at virksomheten sørger for å iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav iht. tillatelsen.



Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Under inspeksjonen kom det frem at virksomhetens miljøovervåkning for å avdekke eventuelle sigevannslakkasjer eller endringer i deponiets vanntilførsel ikke gjennomføres i henhold til krav fastsatt i tillatelsen.

Sigevann og overvann

Iris måler kontinuerlig mengden sigevann som passerer gjennom renseanlegget, men sigevannet som eventuelt går i overløp blir ikke målt. Tillatelsen krever at alt sigevann måles kontinuerlig, både det som går gjennomrenseanlegg og det som går i overløp. Renset sigevann har et prøvetakingspunkt med automatisk prøvetaking, men Iris kunne ikke bekrefte at dette var en mengdeproporsjonal prøvetaker. Prøver av overvann og urensset sigevann tas som stikkprøver, og er dermed ikke mengdeproporsjonale blandeprøver slik tillatelsen krever.

Sigevannssediment

Under inspeksjonen var det ikke mulig å få påvist hvor sigevannssedimentprøven tas. Dette kunne heller ikke dokumenteres med en prosedyre eller annen dokumentasjon. I kum for prøvetaking av rensset sigevann var det ikke mulig å ta sigevannssedimentprøve. Det kom fram at sigevannssedimentprøven kan ha blitt tatt i slam fra renseanlegg.

Sigevannssedimentprøve som inngår i miljøovervåkingen skal vise hvilken partikulær forurensning sigevannet fører med seg i utslippet. Det er ikke tilstrekkelig å ta prøve i slammet fra renseanlegget eller analysere sedimentprøve fra fordrøyningsbassenget, jf. TA-2077/2005.

Grunnvann

Under inspeksjonen kom det frem at det kun finnes én grunnvannsbrønn i deponiets utstrømningsområde. Det har tidligere vært to grunnvannsbrønner i deponiets utstrømningsområde, men grunnet utbedring av rv. 80 er den ene brønnen nå utilgjengelig. Det ble også informert om at det ikke er mulig å finne et egnet målepunkt for å ta prøver av grunnvannets innstrømningsområde.

Kravet til minimum antall grunnvannsbrønner er fastsatt i forskriften, og så vidt vi kan se har ikke Iris søkt om unntak fra dette kravet. Det er spesielt viktig med flere grunnvannsbrønner for deponier uten dobbel bunntetting, da det er større sannsynlighet for utlekking av forurensning til grunnvann i deponier uten dobbel bunntetting. Vi minner om at det er fullt mulig å etablere nye brønner for miljøovervåking av deponiets påvirkning av grunnvann. Det faktum at den har blitt utilgjengelig er ikke godt nok grunnlag til å akseptere svakere grunnvannsovervåking enn det forskriften, og dermed tillatelsen, krever.

Rutiner for drift av sigevannsrenseanlegg og miljøovervåking

Under inspeksjonen kom det frem at Mivanor AS drifter sigevannsrenseanlegget og gjennomfører miljøovervåkingen på vegne av Iris Salten IKS. Mivanor AS er heleid av Iris Salten IKS, og er dermed del av felles internkontrollsystem for Iris Salten IKS. I løpet av inspeksjonen kunne Iris ikke fremvise noen driftsrutine for drift av sigevannsrenseanlegget eller rutine for hvordan miljøovervåkingen gjennomføres.



Avvik 4: Virksomheten mangler enkelte rutiner forbundet med mottakskontroll og journalføring av stikkprøvekontroll og har ikke verifisert basiskarakterisering av jevnlig leveranser, deriblant uorganisk slam fra sivevannrensaneanlegget.

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7.
- Avfallsforskriften kapittel 9 vedlegg II pkt. 1.3 femte ledd
- Avfallsforskriften kapittel 9 vedlegg II pkt. 1.4 tredje og fjerde ledd.
- Tillatelse av 24.06.2009 pkt. 3.1.1.2 og 3.1.4.8.

Beskrivelse av krav

Tillatelsens pkt. 3.1.4.8 krever at virksomheten for hver enkeltleveranse av forurensede masser skal ta stilling til behovet for gjennomføring av utlekkingstest. Videre krever pkt. 3.1.1.2 at mottakskontrollen følger kravene fastsatt i avfallsforskriften kapittel 9 vedlegg II. Avfallsforskriften kapittel 9 vedlegg II pkt. 1.4 tredje ledd krever at det skal tas stikkprøve av minst hver 100. avfallsleveranse. Fjerde ledd krever at virksomheten oppbevarer journal over stikkprøvene i minst et år. Videre krever samme vedlegg i pkt. 1.3 første ledd at basiskarakteriseringen av avfall som oppstår jevnlig skal verifiseres. Verifikasjonen skal vise at avfallens egenskaper er i samsvar med egenskapene fra basiskarakteriseringen. Pkt. 1.3 femte ledd krever at denne verifikasjonen skal foretas minst en gang per år. Internkontrollforskriften krever at virksomheten sørger for å iverksette rutiner for å avdekke, rett opp og forebygge overtredelse av krav iht. tillatelsen.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Mottakskontroll og journalføring av stikkprøvekontroll

Iris har en rutine for mottakskontroll, men denne har noen mangler. Det mangler rutine for hvordan virksomheten vurderer hvorvidt det skal kreves utlekkingstest jf. avfallsforskriften kapittel 9 vedlegg II pkt. 2.3. Iris kunne heller ikke dokumentere en skriftlig rutine som sikrer at det tas stikkprøve av minst hver 100. leveranse til deponiet. Det stod beskrevet på en kalendertavle at det skulle tas stikkprøve en spesifikk uke, men de kunne ikke vise til en rutine som sikrer tilstrekkelig stikkprøvekontroll. De kunne heller ikke dokumentere skriftlig en rutine for hvordan stikkprøvekontrollen skulle gjennomføres. Iris kunne heller ikke vise frem en journal over siste års stikkprøvekontroller.

Verifisering av jevnlig leveranse

Uorganisk slam fra sivevannrensaneanlegget til Iris på Vikan deponeres jevnlig på eget deponi. Det er lagt inn som en jevnlig leveranse, men de kunne ikke dokumentere at basiskarakteriseringen var verifisert det siste året. Under intervjuet kom det frem at det ikke var gjennomført verifikasjon av det uorganiske slammets siden 2014. Renseanlegget har vært gjennom en betydelig fornyelse i 2017-2018 og slammets egenskaper kan ha endret seg i den forbindelse. Iris kunne heller ikke dokumentere en skriftlig rutine som sikrer at alle jevnlig leveranser verifiseres årlig slik forskriften krever.

Avvik 5: Virksomhetens årsrapportering til Statsforvalteren har vært mangelfull

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse av 24.06.2009, vilkår 1.11 og 3.6.6.3



Beskrivelse av krav

Vilkår 3.6.6.3 i tillatelsen krever at Iris sender en sammenstilling og vurdering av deponiets påvirkning av luft, vann og nærmiljø med vurdering av resultat og behov for tiltak. Videre krever vilkår 1.11 at rapportering for deponiet skal rapporteres via Altinn. Miljødirektoratets veileder til årsrapportering fra deponier (TA-3014/2013) presiserer i punkt 5.1 at overløp av sigevann skal rapporteres som akutt forurensning. Overløpshendelser rapporteres separat.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Rapportering av overløp som akutt forurensning

Under inspeksjonen kom det frem at Iris ikke rapporterer alle tilfeller med akutt forurensning som følge av overløp av sigevann. Det ble i egenkontrollrapporten for 2021 rapportert ett tilfelle av akutt forurensning, men det reelle tallet var minst 5. Iht. TA-3014/2013 skal alle overløpshendelser rapporteres separat.

Samlet vurdering av deponiets påvirkning av vann, luft og nærmiljø

Iris har sendt en vurdering av utslipp til vann fra deponiet, men dette er ikke en del av en samlet vurdering av deponiets påvirkning av luft, vann og nærmiljø.

Anmerkning 1: Uklar ansvarsfordeling mellom Iris Produksjon AS og Mivanor AS sin oppfølging av rapportering og sigevanns- og avvikshåndtering

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Det er Iris Salten IKS som har tillatelse til drift av deponiet på Vikan. Under tilsynet kom det frem at det er Iris Produksjon AS som drifter deponiet, mens Mivanor AS drifter sigevannrensaneanlegget og har ansvar for miljøovervåkning av utslipp til vann fra deponiet. Begge disse bedriftene er heleid av Iris Salten IKS og derfor del av felles internkontroll. Under inspeksjonen kom det frem at ansvarsfordelingen mellom Mivanor AS og Iris Produksjon AS var noe uklar. Det er Iris Produksjon AS, på vegne av Iris Salten IKS, som står for den overordnede rapporteringen og ansvaret for driften av deponiet.

Overløp av sigevann i renseanlegget føres noen ganger som avvik hos Mivanor AS, og noen ganger som avvik hos Iris Produksjon AS. Med flere hendelser av overløp i renseanlegget burde Iris Salten IKS og Iris Produksjon AS vært med i vurdering av kapasitet på renseanlegget og eventuelt vurdere tiltak for å redusere sigevannsmengden eller oppgradere kapasiteten til renseanlegget. Når ansvaret er delt slik som hos Iris, blir det vanskelig å få en helhetlig vurdering av driften til deponiet.

Anmerkning 2: Årsrapporten for deponi for ordinært avfall inneholder avfallsmengder deponert på deponi for rene masser

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Iris har to aktive deponier, et deponi for ordinært avfall og et deponi for rene masser. Iris har benyttet rapporteringsskjemaet for ordinært deponi til å rapportere total mengde deponert på begge deponiene. Dette medfører ikke riktighet, da det ikke er alle massene som er rapportert som er deponert på deponi for ordinært avfall. Vi minner om at tillatelsen av 17.12.2020 i vilkår 11.5.2 krever at årsrapporten for deponi for rene masser skal legges som vedlegg til Altinn-rapporteringen



for ordinært deponi, og at den skal inneholde en beskrivelse av driftsåret, med følgende punkter:

- *Mottatt mengde masse i rapporteringsåret*
- *Vurdering av restkapasitet i deponiet*
- *Eventuelle avvik knyttet til ytre miljø, herunder klager på anlegget*
- *Vurdering av resultatene fra eventuell prøvetaking/målinger av utslipp*
- *Vurdering av om driften er i samsvar med gjeldende tillatelse*
- *Evaluerings av effekten av gjennomførte tiltak, samt vurdering av forbedringspunkter som ytterligere kan redusere miljøbelastningen*
- *Informasjon om vesentlig endring av miljørisikovurderinger og eventuelt støysonekart*
- *Vesentlige endringer på anlegget og/eller endring i rutiner/driftsform*

Varsel om gebyr

Statsforvalteren varsler at Iris Salten IKS må betale et gebyr for tilsynet. På bakgrunn av forventet ressursbruk tar vi sikte på å vedta et gebyr på 37 400 kr. Dette tilsvarer sats 1 for tilsyn av inntil en dags varighet. Vedtaket vil bli gitt med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-7.

Dere vil få et nytt brev med vedtak om gebyr.

Statsforvalteren er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har anledning til å kommentere

Dere har anledning til å kommentere dette varselet, jf. forvaltningsloven § 16. Eventuelle kommentarer må sendes statsforvalteren innen to uker etter at dette brevet er mottatt.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av Iris Salten IKS sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Statsforvalterens landsdekkende tilsynsaksjon med aktive deponier for ordinært avfall.

Fra Statsforvalteren i Nordland deltok

- Camilla Risa Haugstad
- Ingrid Austerheim

Kontaktperson hos Iris Salten IKS

- Ingrid Schistad Berg



Anlegg kontrollert

Følgende anlegg tilhørende Iris Salten IKS ble kontrollert under tilsynet:

- IRIS – Vikan – deponi for ordinært avfall

Tema kontrollert

Følgende tema ble kontrollert:

- Sivevannshåndtering
- Mottakskontroll
- Internkontroll

Regelverk

Tilsynet omfattet følgende regelverk:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Tillatelse til mottak, sortering og behandling av avfall av 24.06.2009

Del 4: Annen informasjon

Dere har anledning til å kommentere på rapporten

Dere har anledning til å kommentere på faktiske feil i denne rapporten. Eventuelle kommentarer må sendes Statsforvalteren i Nordland innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Statsforvalteren i Nordland (jf. offentleglova) og våre nettsider.

Med hilsen

Tilde Nygård (e.f.)
seksjonsleder

Camilla Risa Haugstad
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

BODØ KOMMUNE

Postboks 319

8001

BODØ

Mottakerliste:

IRIS PRODUKSJON AS

Postboks 6094

8031

BODØ



IRIS SALTEN IKS

Postboks 6094

8031

BODØ